

Záverečná

Napsal užívateľ Peter Benča - Pedro
Sobota, 07. Červenec 2012 08:29

Jerry zavrel oči a hral poslepiacky. Bolo už neskoro po polnoci a konečne spievali Záverečnú. Mal veľmi rád túto pieseň. Jednak preto, že ju hrali vždy ako poslednú a viac už zásadne nepridávali, ale hlavne preto, že bola jediná, ktorá za celý večer stála za to. Stará pieseň s hudobnými prvkami džezu a swingu, s nádherným textom o železnici, ktorá u neho vždy vyvolávala spomienky na staré časy, na mladosť a zabudnutú romantiku dávnych vandrov s kamarátmi. Paradoxne však práve túto pesničku radili na záver nielen kvôli jej názvu, ale aby odradila a utlmila rozbehnuté, často aj pripité publikum v krčme a aby už nikto nemal požiadavky na nejakú ďalšiu odrhovačku. Jerry si v tejto súvislosti spomenul na starého kamaráta, ktorý roky hrával džez a ktorý mu nostalgicky hovorieval: Vieš Jerry, popový muzikant hrá tri akordy pre tisíc ľudí a džezový tisíc akordov pre troch ľudí. Dnes by však v miestnosti márne hľadal aj tých troch.

S privretými očami sa úplne odosobnil od hlučného sálu a rozmýšľal, koľko je to už rokov, čo takto s Rikom po krčmách hrávajú. Šesť, alebo sedem? Doba sa zmenila a ľudia s ňou. Pred rokmi na hranie v podnikoch Rikovi ochotne prikývol, pretože to vtedy považoval za dokonalé spojenie príjemného s užitočným. Bude robiť to, čo ho tak veľmi baví a ešte si aj zarobí nejakú korunu. Popri tom bude stíhať aj hlavné zamestnanie, v ktorom ako súkromník rozvážal tovar malou dodávkou. Ideálna predstava. Lokálov aj hraní postupne pribudlo a zárobok sa stal naozaj príjemným prílepkom, ale s radosťou z hrania to bolo už horšie. Večerné vystúpenia sa postupne začali, až na málo výnimiek, podobať jedno na druhé. Hrali v podstate vždy dookola tie isté zaručené, tisíckrát obohrané kusy, ktoré ľudia po nich žiadali, ale ktoré jemu už nič nehovorili a samému by mu ani nenapadlo, aby si ich zahral. Z hrania pre zábavu sa stala práca a v práci je koniec pracovnej doby príjemný, preto sa aj z tohto dôvodu tešil na chvíľu, keď spustia Záverečnú.

Ani pri poslednom sóle oči neotvoril. Nepotreboval pozerať na hmatník. Rozmýšľal, či má podobné pocity aj Rik. Zdvihol viečka a pozrel na neho. Bol takmer presvedčený, že áno. Boli priatelia od mladosti, kedy spolu so starším kamarátom Gazom založili trampsú osadu. Prežili spolu nádherné vandre, aj hrať začínali pri trampských ohňoch, kde získali prvé ocenenia. Všade potom chodili s gitarami. Postupne sa z amatérov vypracovali na dobrých muzikantov. Rik dokonca objavil v sebe celkom šikovného autora a písal vlastné pesničky. Postupne sa im podarilo vyhrať aj väčšie súťaže a vystupovali na mnohých veľkých pódiumoch v celej republike. Neskôr sa však situácia zmenila. So zmenami v spoločnosti, ruka v ruku s výhodami slobody a podnikaním, postupne a celkom nenápadne, prišiel aj nedostatok času. Dnes ledva stíhali to krčmové hranie. Na vandri neboli celé tie roky ani raz. Takmer všetky piatky, soboty a niekedy

Záverečná

Napsal uživatel Peter Benča - Pedro
Sobota, 07 Červenec 2012 08:29

aj v strede týždňa po večeroch hrali. Jerryemu napadlo, že Rikovi určite chýba aj prezentácia vlastnej tvorby, ktorá v podnikoch nebola možná. Rozhodol sa, že sa s ním pri najbližšej príležitosti pohovára a navrhne mu, aby trochu ubrali z termínov a aspoň na jeden víkend zase po rokoch niekam vyrazili.

Zahral posledný akord, automaticky vytiahol šnúru z gitary a hneď ju aj vkladal do pripraveného futrálu. V podrepe, už mimo mikrofón, musel na Rika zakričať z plného hrdla, aby prehlušil krčmovú vravu:

„Kde hráme zajtra?“

„U Petruši, o siedmej večer.“

„Riki, príď tam zajtra trochu skôr, chcem ti niečo navrhnúť.“

Rik už tiež balil gitaru do puzdra keď odvetil:

„Navrhnuť? Niečo dôležité?“

„Nie, iba mi niečo napadlo pri poslednej pesničke, teraz v noci sa mi to už nechce preberať.“

„OK, k Petruši vždy chodím trochu skôr, robí výborný guláš. Inak zajtra je sobota, môžeme sa niekde stretnúť a pokecať aj cez deň.“

„Viem, ale nemám čas, mám dohodnutý ešte jeden rozvoz. Nie je to ďaleko, ale rozbije mi to celý deň. Splácam ešte stále tú novú dodávku a potrebujem občas jazdiť aj cez víkend, vtedy je vždy kšeft. Ty si doma?“

„Som. Vlastne... asi nie človeče! Teraz som si spomenul, predstav si, ozval sa mi po rokoch Gazo, že by sa rád stretol.“

Jerry prekvapene zdvihol hlavu.

„Gazo?! To fakt? No to je telepatia! Veď práve teraz, keď sme hrali Záverečnú, som pri nej myslel na všelijaké staré časy a aj na Gaza, čo je s ním a tak. To je smola, že mám zajtra ten rozvoz. Škoda, že si to nespomenul skôr, hneď by som išiel s vami. Jazdí ešte, alebo už je v penzii?“

„Ani neviem, iba mi poslal esemesku, že sa chce stretnúť a že mi zavolá, nič viac.“

„OK Riki, padám. Prosím ťa, pozdravuj ho zajtra a večer mi povieš, čo má nové.“

„Jasné, tak ahoj zajtra.“ * * * Rik si rád ráno pospal a hlavne v sobotu, keď sa piatkové hranie natiahlo až cez polnoc, tak ako včera. Najtvrdší a najzdravší spánok mal ráno. O čo kvalitnejšie však ráno spal, o to drsnejšie ho zo spánku vytrhlo zvonenie mobilu, ktorý si dal večer tesne ku hlave. Mobil na noc nevypínal, lebo mu ráno nikdy nikto nevolal.

Našmátral s tlúčicim srdcom telefón, stlačil popamäti zelené slúchadielko a nevidiac kto volá snažil sa prehovoriť normálnym hlasom a zamaskovať tak, že ešte spal:

„Rik, prosím?“

Asi sa mu úplne nepodarilo predstierať, že je svieži ako rybička, lebo v mobile sa ozval veselý hlas:

„No servus. Ty si ešte chrápal, čo? Tu je Gazo.“

Rik sa hneď spamätal a prestal rozospatost' pred starým kamarátom maskovať. Zívajúc mu odvetil:

„Ahoj Gazo, rád ťa zas po dlhej dobe počujem, ale úprimne, ešte oveľa radšej by som počul tvoj milý hlas tak o dve hodiny neskôršie. My s Jerryem teraz po nociach trochu hrávame, vieš? Koľko je vlastne?“

„Niečo po siedmej, ale my dôchodcovia zas ráno nemôžeme spávať, tak otravujeme starých kamošov.“

„Ty už si dôchodca? Včera sme sa o tom práve s Jerryem dohadovali.“

Gazo bol od nich starší asi o desať rokov, ale nikdy to nerozoberali, vždy ho brali ako

Závěrečná

Napsal uživatel Peter Benča - Pedro
Sobota, 07 Červenec 2012 08:29

seberovného a on ich tiež. Gazo bol aj tretím spoluzakladateľom ich trampskej osady z mladosti. Nehral síce na nijaký nástroj, ale veľmi pekne spieval a osadnú skupinu mali kedysi spolu s ním.

„Zajtra už budem. Dnes nadsluhujem druhý a zároveň posledný deň v práci a preto ti vlastne volám. Spomínaš si na sľub, ktorý som Ti dal k štyridsiatke?“

Rik sa zasmial:

„No je to už pekne dávno, ale na tvoj sľub si pamätám veľmi dobre. Teraz je to už pasé, keď si dôchodca, nie?“

„Hovorím Ti predsa, že dnes nadsluhujem posledný deň. Mám ešte jednu šichtu. Závěrečnú. Ja svoje sľuby plním, tak ak chceš, príď do hodiny na hlavnú. Odchod mám 8:33 zo štvrtého.“

Gazo pritlmil hlas: „Teraz, alebo už nikdy.“

Rik sa ešte stále úplne neprebral, ale bez váhania odvetil:

„Určite prídem.“

„Fajn, teším sa na teba. Ahoj.“ Gazo nepočkal ani na pozdrav a zavesil. * * * Jerry, na rozdiel od Rika, bol ranné vtáča a so vstávaním nemal problém, ani po dlhom nočnom hraní. Novú bielu dodávku mal iba pár mesiacov a ešte vždy ho na nej celkom bavilo jazdiť. Parkoval ju priamo pred domom. Diaľkovým ovládačom otvoril centrálné zamykanie dverí a nastúpil do pohodlnej sedačky. Jediným krátkym pootočením kľúčika v zapalovaní nový motor okamžite naskočil. Spomenul si pri tom na staré časy, keď v štátnom podniku robil zásobovača. Tiež jazdil na dodávke. Tisícvestotrojke z Trnavských automobilových závodov. V tých časoch iné dodávky u nás neexistovali. Sanitky, zásobovacie vozidlá, aj policajné antony, všetko samé tisícvestotrojky. Niekedy v zime museli ráno v podniku podkladať pod motor elektrickú dvojplatničku z dielne, aby sa nahrial a naskočil. Volali ju tisícvesto troska. Rozdiel medzi ňou a dnešnou Jerryho dodávkou bol asi ako medzi tankom a Ferrari.

Jerry sa pripútal, zapol rádio a vyrazil. V aute naladil Slovenský rozhlas, kde vysielali v sobotu dopoludnia hlavne kvalitné hovorené slovo. Nič iné sa už v rádiu nedalo počúvať.

Hlásili 8:45. Nakládku mal dohovorenú v neďalekom mestečku na pol desiatu. Najvyšší čas vyraziť pomyslel si. Napriek tomu, že v sobotu nebýva diaľničný obchvat veľmi plný, rozhodol sa, že po ňom nepôjde, ale že si skráti výjazd z mesta cez prímestskú štvrť a ušetrí čas. Svoje rozhodnutie ale čoskoro oľutoval. Zabudol na železničné priecestie na ktorom už z diaľky videl blikať červenú. Musela začať blikať len nedávno, lebo na priecestí v jeho smere stála iba jediná stará skriňová Avia.

Jerry sa pomaly zaradil za ňu, vypol motor, pozrel na hodinky a dúfal, že sa dlho nezdrží. Stlmil rádio, pohodlne sa oprel do anatomického sedadla a ponoril sa do premýšľania o včerajších pocitoch. Bol už pevne rozhodnutý, že pri večernom hraní presvedčí Rika aspoň na jeden víkendový vander.

Smerom do mesta sa k priecestiu pomaly plazil dlhočizný nákladný vlak. Vpredu mal dve mašiny. Pri pohľade na ne si spomenul na Gaza. Premýšľal, čo sa stalo, že sa Rikovi po dlhej dobe ozval. Napadla mu myšlienka, že by mohli vyraziť von aj všetci traja, tak ako kedysi, to by nemalo chybu. Vlak sa konečne dosúkal na priecestie. Bol nekonečný a všetky vagóny mal naložené statnými smrekovými guľatinami. Na každom vagóne celý les. Kam ich asi vezie? Určite do Rakúska. Vozíme tam kvalitné drevo a potom kupujeme od nich nábytok, napadlo mu smutne. Ale ďalší pohľad na hrubé rovné smrekové kmene u neho vyvolal veselšie myšlienky. Ihličnaté stromy mu vždy pripomínali vandre do Čiech. Mäkké ihličnaté podložie pod smrekmi je pohodlnejšie, príjemnejšie a prívetivejšie pre tuláka, ako naše bukové a dubové zo suchého lístia a konárov, to musel uznať. Aj oheň ľahšie urobíš. O to sme ale zas drsnejší trampí,

hovorieval kamarátom v Čechách. Spomenul si, že aj posledný pekný vander spolu s Rikom a Gazom prežili práve v Čechách, v ihličnatých lesoch. To bolo vlastne naposledy, čo boli spolu niekde vonku.

Vagóny s kmeňmi sa pomaly posúvali jeden za druhým. Zavrel oči a spomínal. * * * Rik kráčal po dlhočiznom peróne povedľa vlaku. Štvrté nástupište bolo postavené do mierneho oblúka, takže lokomotívu uvidel až po chvíli chôdze. Ako prechádzal popri nej a pozoroval kolesá s brzdovými čeľušími, s určitosťou si spomenul, kedy sa to stalo, že u neho vznikol taký silný vzťah k vlakom. Rik sa ešte ani zďaleka necítil starý. Hovorieval, že je v zdravom strednom veku. Napriek tomu sa niekedy pred mladými chválil, že má už vek úctyhodný, lebo si ešte pamätá parné vlaky. Zmienka, že si pamätá prevádzku strojov na paru, naozaj vzbudzovala u mladej digitálnej generácie údiv. Bola to pravda, lebo ako malý chlapec chodieval s rodičmi na hlavnú stanicu čakať starú mamu. Počas čakania ho otec postavil na perón vedľa parného rušňa. Pre päťročné chlapčiatko je obrovský aj bicykel. Parná lokomotíva pôsobila na neho ako železné monštrum, od ktorého nedokázal odtrhnúť zrak. Malému Rikovi pripomínala obrovského funiaceho draka. Ale strach z neho nemal, bol to drak dobrý a užitočný, ktorý mu privádzal z diaľky obľúbenú starú mamu, alebo ho za ňou niekedy odviezol. Drak vydával neuveriteľné zvuky a zovšadiaľ z neho vystupovala biela para. Občas na malé chlapča výstražne zasyčal, to ako ventil uvoľnil pretlak pary. Vpredu mal dve malé a vzadu štyri obrovité červené kolesiská prepojené tiahlom. Kolesá boli omnoho väčšie, ako on. Najviac sa mu páčilo, keď drak začal pozvoľne odfukovať a červené kolesiská sa začali pomaly, pomaličky kotúľať. Občas sa mu podarilo z jeho malej výšky nazrieť aj dovnútra, kde v obrovskej otvorenej peci horel tmavočervený plameň a ujo rušňovodič v montérkach do neho lopatou prihadzoval uhlie. Vtedy chcel byť aj on rušňovodič.

Zhora sa k Rikovým myšlienkam zniesol známy hlas:

„Ahoj bracho!“

Z výšky malého okienka červenej mašiny sa na neho usmievala Gazova okrúhla tvár. Vôbec sa nezmenil, dokonca mal na hlave takú istú zelenú šiltovku, ako keď sa naposledy videli. Spod šiltovky mu vytrčali husté bokombrady, ktoré mal iba trošku šedivšie, ako pred rokmi. Medzi nimi sa na neho cerili dva rady veľkých zubisiek.

Rik sa na neho dohora tiež usmial:

„Ahoj Gazo, čo teraz?“

Gazo sa poobzeral zo svojho okienka vpravo a vľavo po peróne:

„Otvorím ti dvere, rýchlo vylez.“

Keď sa otvorili dvierka, Rik sa chytil vysokých rukovätí a s búšiacim srdcom sa vyhupol po strmých schodíkoch hore do kabíny. Gazo hneď zabuchol.

V malom priestore mašiny si na chvíľu padli do náručia.

„Urob si pohodlie, veľmi sa tu v stanici nevystrekuj, neskôr pokecáme, keď sa pohneme.“

Rik sa ešte nespamätal z adrenalínu pri nastupovaní a z nových dojmov v kabíne lokomotívy, takže vnímal všetko, čo mu kamarát hovoril, ako vo sne:

„Vidíš, týmto otočným gombíkom zapínam systém, tu vpravo sú brzdiče a v strede máš radič.“

Zo všetkých ukazovateľov, gombíkov a budíkov, ktoré mu postupne popisoval, si Rik zapamätal iba rýchlomer a tlačidlo na kontrolu bdelosti. Potom s ním Gazo prestal hovoriť a podchvíľou sa vykláňal z okienka. Rik začul písťalku a Gazo, tak ako bol vyklonený, súčasne ľavou rukou viackrát zatlačil na nejakú páčku. Motor sa dostal do otáčok a mašina sa pohla.

Rik si neprestával cítiť v sluchách búšenie srdca. Prebudil sa v ňom znova päťročný chlapec čakajúci na starú mamu, ktorého znenazdajky niekto zdvihol z perónu a posadil do oceľového

draka.

Gazo vrátil hlavu v šiltovke dovnútra a zavrel okienko. Cez veľké čelné sklo pozoroval široké koľajisko pred nimi, držal stále páčku v strede ovládacieho pultu a cez plece hovoril Rikovi:

„Vylezieme z tejto spleti výhybiek, bude tichšie a môžeme sa rozprávať.“

Koľajisko sa postupne pred mašinou zbieralo do menej a menej koľají a hluk a klepot spod kolies prestával. Nakoniec sa počet koľají ustálil na dve rovnobežné a po jednej z nich naberali rýchlosť. Hluk v kabíne naozaj celkom poklesol bolo počuť len príjemný spev motora, ktorý stále zrýchľoval. Občas niečo píplo, ale Rik nevedel čo.

„Tak ako sa ti to páči?“ ozval sa Gazo po chvíli.

„Úžasné, vždy som po tom túžil, už som neveril, že to ešte niekedy skúsim. Bol si moja jediná nádej. Iného strojvodcu nepoznám. Definitívne ti odpúšťam to ranné prebudenie,“ povedal Rik s úsmevom a pomaly si začínal zvykať, že sa rútia napospas koľajniciam, ktoré rýchlo pod nimi miznú a že si mašina vždy vyberie tú správnu.

„Bol si veru ráno ešte akýsi kyslý, hneď som to počul na hlase. Takže ešte s Jerry m hrávate?“

„Hrávame. V podnikoch, kde majú záujem o našu muziku, ale nie je to už ono.“

Gazo spozornel:

„Prečo?“

„Neviem, je to už práca, stratilo sa staré čaro. Je toho nejako veľa a o ničom. Z našich starých vecí hráme už iba Závěrečnú. Aj tá bola lepšia, keď si ju spieval ty.“

Na chvíľku nechal páčky a budíky a obrátil sa k Rikovi:

„A vieš kedy naposledy? Na našom poslednom vandri v Čechách, spomínaš? Ihličnaté lesy... To bolo tuším aj poslednýkrát, čo sme boli spolu vonku. Koľko už to je?“

Rika prekvapilo, že si Gazo tak dobre pamätá na posledný vander. Nebodaj to chýba aj jemu. Mali by sa dohodnúť a nahovoriť aj Jerryho aby zas všetci traja vyrazili. Gazo už bude mať v penzii voľno stále, Jerry tiež nemusí naháňať kšefty aj cez víkend a s kapelou to nejak zariadia. Zaumienil si, že to Jerrymu večer navrhne. Aj tak sa chcel o niečom rozprávať.

Už boli na periférii mesta. Trať tu bola nová, rovná a mašina si to šinula naozaj rýchlo.

Železničné stĺpy po obidvoch stranách sa mihali a mizli za nimi. V diaľke si Rik všimol protiúci vlak. Zdalo sa mu že je na tej istej koľaji ako oni. Pozrel na rýchlomer, ručička ukazovala na číslo 110.

„To tam máme naozaj stodesať?“

„Stodesať.“ Prikývol Gazo. „Chceš si zatrúbiť?“

„A čím sa trúbi?“ Rik prebehol pohľadom množstvo tlačidiel.

Gazo mu ukázal na jedno z nich:

„Počkáš, ako budeme stretať ten protiúci vlak a okamžite, keď ho minieme, dáš dlhý tiahly tón. Je tam priesť, jasné?“

Rik si pripravil ruku ku gombíku a opäť pocítil to zvláštne búšenie srdca. Zrazu mal v hrdle sucho a ruka na gombíku sa mu potila. Dych sa mu zrýchľil. Poznal ten pocit z čias prvých vystúpení s kapelou na pódiu, ale tak intenzívne, ako dnes, ho ešte snád' nezažil. Úplne ho ovládla ťažoba náhle zodpovednosti. Celou myslou sa sústredil na trať pred ním. Všetko ostatné prestalo existovať. Protiúci vlak sa priblížil rýchlejšie ako čakal. Bol to dlhý nákladiak. Rýchlosti vlakov sa po stretnutí sčítali a na míňajúcich vagónoch naložené veľké kmene stromov mu splynuli do jednej jedinej hnedej šmuhy. Hluk v ich kabíne sa odrazom zvuku znásobil, ale Rik ho nevnímal. Srdce sa mu rozbúšilo na maximum. Koniec hnedej šmuhy sa k nemu približoval každým zlomkom sekundy. Snažil sa odhadnúť správny okamžik čo najpresnejšie. Konečne prudko zatlačil na gombík. Ozval sa známy silný dlhý trojtónový akord

Závěrečná

Napsal uživatel Peter Benča - Pedro
Sobota, 07 Červenec 2012 08:29

vlakovej výstražnej sirény, ktorý si ľahko našiel cestu aj do kabíny k Rikovým napätým zmyslom. * * * Jerryho vyrušil z príjemných spomienok zvuk starej skriňovej Avie, ktorú vodič pred ním práve naštartoval. Posledný smrekový vagón už odhrkotal z priecestia. Zo starého prepáleného výfuku Avie sa pred jeho čelné sklo vyvalil kúdol hustého dymu. Jerry automaticky tiež otočil štartér. Ventilátor kúrenia mu do kabíny nasal štipľavý výfukový zápach, až ho zaboľelo v nose. To ho trochu viac prebudilo a vrátilo do reality. Zosilnil zvuk rádia. Práve hlásili deväť. Nerád chodil neskoro. Uvedomil si, že sa bude musieť ťahať za starou dymiacou Aviou ešte niekoľko kilometrov, lebo vedel, že za priecestím sa cesta kľukatí a nedovolí mu predbiehať. Chytro zaradil jednotku. Zaskočila hladučko. Pridal plyn a nový motor sa svižne pohol. Hneď zaradil aj dvojku. Zľava rýchlo Aviu obiehal. Už bol takmer pred ňou. Za bočným spusteným okienkom uvidel jej šoféra, ako na neho prekvapene hľadí. Hlavou mu prebleskla otázka, prečo sa vlastne ešte nepohol. Cez veľkú ošúchanú modrú skriňu Avie na semafor nemohol vidieť. Ten uvidel, až keď už bol pred jej úrovňou. Stále na striedačku blikala dvojitá červená. Kvalitné predné tmiče Jerryho dodávky v tej chvíli zapružili na prvej koľajnici. V tom istom zlomku sekundy si uvedomil, že prechádza priecestím, ktoré je dvojkolajové. Do jeho uší doľahol zvuk dlhého tiahleho trojtónového akordu z píšťal rútiacej sa lokomotívy.

3. miesto v próze, Trapsavec 2012